

Hollander Jakab

Ez a kép akkor készült Beregszászon, amikor 1951-ben együtt ünnepeltem a barátaimmal a Szovjet Hadseregből való leszerelésemet. Az összes beregszászi zsidó eljött, hogy velem ünnepeljen. Én a hegedűs mellett állok. Balról az első Berkó nagybátyám, apám öccse, és mellette ül a második felesége, akivel a háború után házasodott össze.

A családkból senki sem tért vissza Beregkövesdre a holokauszt után. Berkó a háborúban munkaszolgálatos volt. Az egész családja elpusztult a koncentrációs táborban. Berkó másodjára egy fiatal beregkövesdi zsidó lányt vett el, akinek szintén odaveszett minden rokona.

Én 1947-ig éltem Beregszászon, akkor behívtak a Szovjet Hadseregbe. A frissen behívottakat Szolyván gyűjtötték össze, ott vagoníroztak be bennünket. A vagonok nagyon hasonlítottak azokra a kocsikra, amelyekben annak idején Auschwitzba vittek minket. Föltereltek a vagonokba, és kívülről ránk zárták az ajtót. Megijedtem, azt hittem, megint táborba hurcolnak. Aztán megjelent a parancsnok, és közölte, hogy Moszkvába szállítanak bennünket, az állomáshelyünkre. Moszkvában egy Németországból hazatért hadosztályhoz vezényeltek. Sok gépkocsit hoztak magukkal hadizsákmányként. Beosztottak egy sofőrtanfolyamra. Három hónapot töltöttem a tanfolyamon, amikor hívtak a hadosztály-parancsnokságra, és megkérdezték, hogy tudok-e németül. Elég tűrhetően beszéltem a németet. Kárpátalján ez nem volt általános, a lakosság legnagyobb része akkoriban magyarul vagy csehül beszélt.

Az NKVD belügyi alakulatához vezényeltek. Az ezredem egy negyvenezer fős német hadifogolytáborban dolgozott. Szükség volt németül jól beszélő tolmácsokra. Addigra már megszereztem a jogosítványt, és amellet, hogy tolmácsoltam, egy NKVD-s alezredes sofőrje voltam. Három kocsi tartozott a felügyeletem alá: két BMW és egy Mercedes. Nem a körletben, hanem a hadtáp épületének egyik kicsinyke szobájában volt a szállásom. Telefonom is volt, hogy a parancsnokom bármikor magához rendelhessen. Általában éjszaka jelentkezett, és közölte, hogy mikorra kell a garázsban megjelennem. Amikor megérkeztem a garázsba, megint fölhívott, és megmondta, hogy aznap melyik gépkocsit akarja használni. Mindegyik gépkocsi páncélozott volt, a

hátsó üléseket vastag üvegfal választotta el az elsőktől. Hátul volt a telefon, elől meg a kagyló. Amikor beült, ezen a telefonon közölte velem, hogy hová megyünk.

Két hónap elteltével őrzetővé léptettek elő, annak dacára, hogy nem volt meg az ehhez szükséges katonai kiképzésem. Az őrzetők sorkatonai egyenruhát hordtak ugyan, mégis kaptam tiszti öltözéket és puha bőrből készült tiszti csizmát. A tiszti étkezdébe jártam enni. Eleinte nem értettem, hogy miért olyan bizalmatlan velem mindenki, a tisztek is és a katonák is. Ha beléptem valahova, abbahagyták a beszélgetést, és éreztem a feszültséget. Akkoriban még nem tudtam, hogy az NKVD-nek olyan jogosítványai vannak a Szovjetunióban, amiket nem is nagyon lehet elképzelni. Mivel engem is az NKVD-sek közé soroltak, az emberek igyekeztek távol tartani magukat tőlem.

Az idő múlásával a parancsnokom egyre jobban megbízott bennem. Eleinte, ha elvittem valahová, a kapu előtt kellett megvárnom. Később viszont megmondta, hogy hány órára kell visszamennem érte, hányra legyek a bejáratnál. Sok szabadidőm volt, és pénzem is akadt. Amíg a parancsnokomra vártam, utasokat fuvaroztam. Moszkvában kevés volt a taxi, úgyhogy kliensekben nem volt hiány. Csak arra kellett figyelnem, hogy jól számítsam ki az időt, és mindig időben jelentkezzem a parancsnokomnál. Soha nem kérdezte meg, hogy mit csináltam a távollétében. A többi katonával ellentétben, bármikor szabadon elhagyhattam a laktanyát, és a visszatéréssel sem volt gond. 1951-ben szereltem le.